7

розділ

РАЗОМ НА ОДНІЙ ЗЕМЛІ

Як розвиток регіональної самобутності може сприяти національній єдності

Україна є полікультурною країною. До її складу входять регіони, що вирізняються ментальною, ціннісною та політичною специфікою, котра формує світогляд і спосіб мислення їхніх мешканців. Відповідно до результатів соціологічних досліджень, регіональна приналежність часто виступає як самодостатня цінність, оскільки майже половина опитуваних декларують свою регіональну ідентич¬ність як основну.

Історична приналежність певних регіонів України до імперій з відмінними принципами розвитку призвела до становлення різних типів політичної культури, відмінностей у поглядах на можливі варіанти державо- і націєтворення. Особливо яскраво ці відмінності проявляються на прикладі Сходу і Заходу України.

З огляду на такий стан речей, дуже важливим аспектом полікультурного виховання є увага до соціокультурної специфіки різних регіонів. Слід спонукати учнів усесторонньо осмислювати регіональну багатоманітність країни, шукати ефективні способи подолання міжрегіонального протистояння, упереджень та стереотипів. Не менш важливим завдання для системи освіти є дбати про те, щоб регіональні цінності не домінували над загальнонаціональними.

За умови конфлікту, що триває в східних областях України, суттєвим викликом для української системи виховання є успішна інтеграція дітей, що стали вимушеними переселенцями з Криму і Донбасу. Ставлення до переселенців є індикатором демократичності й толерантності як шкільних колективів, так і суспільства загалом. Тому педагоги мають проявляти максимум тактовності та уваги до кожної такої дитини, ознайомитися з історією її переїзду, відчуттями на новому місці проживання й навчання.

Втім упродовж останніх років спостерігається позитивна динаміка зближення громадської думки представників різних регіонів за певними важливими ознаками, як свідчать результати соціологічного моніторингу населення України. Зближення насамперед спостерігається в оцінках політичної ситуації, орієнтованості на центристські політичні течії, схильності спиратися на власні ресурси для зміцнення державної незалежності, почуття гордості за належність до країни. У майбутньому ці чинники можуть стати основою суспільної інтеграції, зниження рівня конфліктогенності між політичними культурами різних регіонів.

№	Назва вправи	Форми реалізації			Вікова група			Типи полікультурної компетентності				Пріоритетн. виховний потенціал		
		уроки	Позакл. захід	Виховна година	Молодша	Середня	Старша	Міжетнічна	Міжрелігійна	Міжрегіональна	Стратифікаційна	Пізнавальний	Ціннісний	Діяльнісний
RM.01	**Літні молодіжні табори «Джерела толерантності»** Які фактори об'єднують українське суспільство.		••		•	••	••	••	••	•		••	••	••
RM.02	**Меншини в Україні** Кого ми можемо називати українцем.	••	•	•		•	••	••	•	○		•	••	•
RM.03	**Наші свята** Яку роль в українському суспільстві відіграють свята.	••	•	••	•	••	••		•	••		••	••	•
RM.04	**Релігійні традиції в Україні** Чи можуть представники різних конфесій мирно співіснувати в одному суспільстві.		••	•		•	••	•	••	•	•	••	•	••
RM.05	**Регіональне розмаїття України** Як можна подолати міжрегіональне протистояння в Україні.	•	••	•		•	••	•	•	••		••	••	•
RM.06	**Регіони України. Єдність у різноманітності** Що для нас є спільним. Що кожен з нас має особливого.		••	•		•	••	••		••		•	••	••
RM.07	**Схід і Захід разом** Як безпосереднє знайомство з іншими людьми змінює наше уявлення про них.	•	••			•	••	•	•	••		•	•	••

№	Назва вправи	Форми реалізації			Вікова група			Типи полікультурної компетентності				Пріоритетн. виховний потенціал		
		уроки	Позакл. захід	Виховна година	Молодша	Середня	Старша	Міжетнічна	Міжрелігійна	Міжрегіональна	Стратифікаційна	Пізнавальний	Ціннісний	Діяльнісний
RM.08	**Андрійко в скруті** Як боротися із ситуаціями психологічного тиску, булінгу чи агресії у шкільному середовищі.		•	•	•	••	•	•	•	••	•	•	•	••
RM.09	**Багатокультурна Україна** Яким чином багатокультурність проявляється в Україні.	••		•		•	•	••	•	•		••	•	
RM.10	**Дні національних культур України** Що ми знаємо про народи, які проживають на території України.	•	••		•	••	•	••	••			•	••	••

ЛІТНІ МОЛОДІЖНІ ТАБОРИ «ДЖЕРЕЛА ТОЛЕРАНТНОСТІ»

RM.01

Які фактори об'єднують українське суспільство

ВИХОВНА МЕТА: виховання та розвиток міжетнічної, міжрелігійної толерантності серед підлітків, подолання стереотипів і міжнаціональної упередженості, сприяння ефективній інтеграції дітей-біженців в українське суспільство.

ФОРМИ ТА МЕТОДИ: занурення у національну/етнічну культуру, організація і проведення «Національних днів» під час роботи шкільного табору.

КЛЮЧОВІ СЛОВА: толерантність, дискримінація, геноцид, репресії, права людини, стереотипи, етнос, релігія, громадянська нація.

8–17 років

18–21 день

Під час навчально-виховного процесу, позакласної роботи, діяльності літніх оздоровчих таборів кожен день тижня може бути присвячений певній темі зі сфери міжкультурної взаємодії та прав людини, а саме:

День пам'яті: ефективний міжнаціональний діалог базується на довірі, котра неможлива без розуміння того, що чужого болю не буває. В цей день увага дітей привертається до трагедій національних громад України (вірменський геноцид, Голодомор, Голокост, депортації, етнічні чистки, тощо).

День прав людини: усі люди народжуються вільними й рівноправними. Діти ознайомлюються з основними правами людини/дитини, усвідомлюють сутність проблеми порушення цих прав, залучаються до участі в інтерактивних заняттях з цієї теми.

День рідної мови: діти ознайомлюються з найбільш вживаними формами привітань на різних мовах, особливостями невербальної комунікації в різних культурах, беруть участь у заняттях комунікативного характеру.

Дні національних культур: болгарської, грецької, єврейської, кримсько-татарської, молдовської, німецької, польської, ромської, російської, румунської, української.

Підсумковий вечір, заняття.

Коментарі: Занурення у національні культури відбувається через усі канали світосприйняття: візуальний (ілюстрації, плакати, малюнки, національні костюми тощо), тактильний (танці, спортивні ігри, інтерактивні руханки, тощо), слуховий (музика, пісні), смаку (національні страви, напої).

Джерело: *Адаптовано за: Ленчовська А. Полікультурика: як організувати виховання міжкультурної толерантності у школі та позашкільній діяльності: навчально-методичний посібник / Ленчовська А., Крейдерман К., Грінберг М. – К.:ТОВ «Майстерня книги», 2010. – 344 с.*